

Examen VMBO-KB

2023

tijdvak 1
maandag 15 mei
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE KB

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Dit examen bestaat uit 39 vragen en een schrijfofdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 55 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 Portugal

- 4p 1 **Zoekend lezen**
Kruis in de uitwerkbijlage aan of de uitspraken juist of onjuist zijn.

Tekst 2 Waarom meezingen gezond is

- 1p 2 In alinea 1 staat dat een mentaal dipje als sneeuw voor de zon zal verdwijnen.
Wat bedoelt de schrijver hiermee?
A Een dipje is snel te voorkomen.
B Een dipje is zo voorbij.
C Een dipje verdwijnt bij zonsopkomst.
D Een dipje verschijnt minder snel.
- 1p 3 In alinea 1 staat dat uit onderzoek blijkt dat er verband bestaat tussen zingen en het hormoon oxytocine.
Welke uitspraak is juist volgens informatie uit de tekst?
A Je beeldt je door het hormoon oxytocine in dat je goed kunt zingen.
B Je gaat door het hormoon oxytocine meer zingen.
C Je maakt tijdens het zingen het hormoon oxytocine aan.
D Je voelt je door het hormoon oxytocine meer verbonden met andere zangers.
- 1p 4 In alinea 2 staat dat Filip Raes het boek 'Weg van het piekeren: actie als remedie' heeft geschreven. Hieronder staan vier titels van hoofdstukken uit zijn boek.
Bij welk hoofdstuk zou deze tekst over meezingen het best passen?
A Een wereld vol piekeraars
B Kies de juiste bezigheid
C Mensen kunnen veranderen
D Zing en voel je als een vogel
- 1p 5 Waarom wordt bij zingen een gevoel van autonomie ervaren volgens de informatie uit de tekst?
A Je bepaalt zelf hoe je je stem gebruikt.
B Je hebt controle over je leven.
C Je kunt overal zingen.
D Je weet zelf wel of je mooi zingt of niet.

- 1p 6 Alinea 6 begint met de vraag: “Moet iedereen dan maar massaal zangles volgen om donkere gedachten en mentale dipjes de wereld uit te krijgen?” Wat is het antwoord van Raes?
Zingen kan helpen om je beter te voelen,
A maar dan moet het wel een vrolijk liedje zijn.
B maar dan moet je wel zuiver zingen.
C maar het lost niet alle problemen op.
D maar je moet wel samen met iemand zingen.
- 1p 7 Welke conclusies volgen uit alinea 6? Kruis in de uitwerkbijlage de twee juiste conclusies aan.
- 1p 8 Maak van de volgende zinnen een goedlopende samenvatting. Zet in de uitwerkbijlage de nummers van de zinnen in de juiste volgorde, zodat ze een samenhangend geheel vormen.
- 1 Een van de drie basisbehoeften is dat mensen graag het gevoel willen hebben dat ze ergens goed in zijn.
  - 2 Daarnaast is het soort muziek van belang.
  - 3 Je moet wel beseffen dat je met zingen geen depressies op kunt lossen.
  - 4 Ook willen mensen zelf de regie over hun leven voeren en verder zorgt muziek nog voor het gevoel van verbondenheid.
  - 5 Zingen draagt bij aan de drie basisbehoeften van de mens.
  - 6 Zo word je in de meeste gevallen van vrolijke liedjes vrolijk en van droevige liedjes verdrietig.
- 1p 9 Welk van de onderstaande afbeeldingen past het best bij de inhoud van de tekst?

A

B

C

D

- 1p 10 Voor welke doelgroep is deze tekst bedoeld?
vooral voor mensen die
- A belangstelling hebben voor de basisbehoeften van de mens
  - B meer over de invloed van hormonen willen weten
  - C nieuwsgierig zijn naar wat zingen met je doet
  - D overwegen om in een koor te gaan zingen

Tekst 3 Nationaal Muziekinstrumenten Fonds

- 1p 11 Voor wie is het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds vooral bedoeld?
voor mensen die professioneel
- A een concert bezoeken
  - B een instrument bespelen
  - C muzikles geven
  - D muziekinstrumenten maken
- 1p 12 Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
De advertentie
- A informeert lezers over het belang van een goed instrument voor musici.
  - B overtuigt lezers dat een instrument een eerste levensbehoefte is.
  - C roept lezers op om naar muziek te luisteren.
  - D waarschuwt lezers dat muzikanten het in deze tijd lastig hebben.
- 1p 13 In de uitwerkbijlage staan vijf functies van een afbeelding.
→ Passen de functies wel of niet bij deze advertentie?
Zet in de uitwerkbijlage achter elke functie een kruisje bij het juiste antwoord.
- 1p 14 In de advertentie staat de zin “Eerste levensbehoefte voor musici ...”
Wat wordt in deze advertentie met deze zin bedoeld?
Voor musici is
- A boodschappen doen minder belangrijk dan een eigen instrument.
  - B een muziekinstrument net zo belangrijk als voedsel.
  - C het maken van muziek een belangrijk levensdoel.
  - D muziek maken een manier om eten te kunnen kopen.
- 1p 15 Met welke organisatie kun je het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds het best vergelijken?
- A met een bibliotheek
  - B met een concertgebouw
  - C met een muziekinstrumentenfabriek
  - D met een supermarkt

Tekst 4 Minder vlees eten: we willen wel, maar het lukt (nog) niet

---

- 1p 16 In alinea 1 is Nadia Zerouali aan het woord.
Welke uitspraken passen bij haar?
Kruis in de uitwerkbijlage de **twee** juiste antwoorden aan.
- 1p 17 De Low Food Movement is een organisatie die de Nederlandse eetcultuur duurzamer en gezonder wil maken.
Welke uitspraak past bij wat de organisatie zou willen bereiken?
Gebruik voor je antwoord de informatie uit alinea 2 en 3.
- A Consumenten moeten vaker buitenlandse producten verwerken in gerechten.
  - B Consumenten moeten vaker uit eten gaan.
  - C De overheid moet gezonde producten goedkoper maken dan ongezonde producten.
  - D Supermarkten moeten stoppen met de verkoop van snoep.
  - E Supermarkten moeten vleesvervangers en plantaardige zuivelproducten gaan verkopen.
- 1p 18 Wat zijn volgens Nadia Zerouali in alinea 3 de belangrijkste minpunten van het huidige voedsel- en verkoopsysteem?
Kruis in de uitwerkbijlage de **twee** juiste antwoorden aan.
- 1p 19 In alinea 4 lees je dat het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) gelooft dat supermarkten bijdragen aan gezondere en duurzame opties voor consumenten.
Hoe wordt dit toegelicht in alinea 4?
door het geven van
- A argumenten
  - B meningen
  - C vergelijkingen
  - D voorbeelden
- 1p 20 In alinea 3 tot en met 5 gaat het vooral over gezamenlijk verantwoording afleggen.
Welke partij betreft hierbij nadrukkelijk de sociale media?
de woordvoerder van
- A de Low Food Movement
  - B het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel
  - C het Planbureau voor de Leefomgeving

- 1p 21 Alinea 5 gaat over een rapport dat zegt dat minder vlees eten en meer groenten eten wenselijk is.
Wat is de belangrijkste reden hiervoor volgens de informatie uit de tekst?
A Dieren houden voor menselijke consumptie is slecht voor het milieu.
B Minder vlees en meer groenten eten, is gezond voor mensen.
C Plantaardige producten kweken is goed voor de aarde.
- 1p 22 Stef Kremers zegt in alinea 6: "Het heeft niet altijd te maken met onwil, maar mensen zijn nu eenmaal van de routine."
Wat bedoelt hij met deze uitspraak?
Mensen willen
A meestal niet anders, toch veranderen ze soms hun vaste patronen.
B meestal wel anders, en veranderen daarom soms hun vaste patronen.
C vaak wel anders, maar houden graag vast aan hun gewoontes.
D vaak niet anders, omdat ze graag vasthouden aan hun gewoontes.
- 1p 23 De slotzin van alinea 6 luidt: "De inhoud van je winkelwagen wordt vooral bepaald door de indeling van de supermarkt."
Wat bedoelt Stef Kremers hiermee?
De supermarkt
A dwingt de koper door de inrichting van de winkel bepaalde producten te kopen.
B laat de consument meestal hetzelfde rondje lopen met zijn wagentje.
C zorgt dat de klant bij voorkeur gemakkelijke keuzes maakt in plaats van moeilijke.
- 1p 24 Welke verklaringen geeft Stef Kremers in alinea 6 tot en met 8 om aan te tonen dat minder vlees eten vaak niet meevalt?
Kruis in de uitwerkbijlage de **twee** juiste verklaringen aan.
- 1p 25 In alinea 8 geeft Stef Kremers een voorbeeld van een kikkererwtenhamburger. Hij zegt dat de verandering beperkter is als je kikkererwten als hamburger vermomt.
Wat bedoelt hij hiermee?
A Als een vleesvervanger op echt vlees lijkt, is het voor consumenten gemakkelijker om minder vlees te eten.
B Als je kikkererwten als hamburgers vermomt, dan stap je af van vaste gewoontes.
C Een hamburger gemaakt van kikkererwten is voor de consument een prima vleesvervanger.
D Een vleeshamburger en een kikkererwtenhamburger zijn bijna hetzelfde.

- 1p 26 De tekst begint met: "Het is ons aangeleerd dat vlees erbij hoort. We denken bij vlees aan iets feestelijks, iets wat we hebben verdiend."
Waarvan zijn deze zinnen een voorbeeld?
Deze zinnen zijn een voorbeeld van een
- A aanname.
  - B cliché.
  - C overdrijving.
  - D vergelijking.

Tekst 5 Kiezen trekken in afgelegen gebieden

- 1p 27 Hoe leidt de schrijver de tekst in alinea 1 in?
De schrijver
- A beschrijft hoe het land Mongolië eruitziet.
  - B geeft zijn mening over de mondzorg in Mongolië.
  - C legt uit dat de chauffeur niet vakkundig is.
  - D vertelt iets over het werk van Joost van Vlijmen.
- 1p 28 Welke bewering past het best bij alinea 2?
Tandarts Joost van Vlijmen
- A gaat uitdagingen liever uit de weg.
  - B is goed ingeburgerd.
  - C vindt huilende kinderen lastig.
  - D weet hoe hij zijn werk goed aanpakt.
- 1p 29 Wat was de aanleiding voor Joost van Vlijmen om als tandarts in het buitenland te gaan werken?
- A Hij droomde als kind al van een baan in het buitenland.
  - B Hij was op zoek naar een rustige werkomgeving.
  - C Hij wilde meer van de wereld zien.
  - D Hij zag een oproep in een vakblad.
- 1p 30 In alinea 4 staat: "Tijdens die allereerste reis naar Nepal moest hij daar wel aan wennen."
Waar verwijst het woord 'daar' naar?
- A de manier van werken
  - B de mondzorgontwikkeling
  - C het reizen in Nepal
  - D het samenwerken
- 1p 31 Wat maakt de stichting Dhampus vooral succesvol?
De stichting
- A heeft voldoende inkomsten om te kunnen helpen.
  - B kan gebruikmaken van goede Nederlandse tandartsen.
  - C verleent de meest noodzakelijke hulp.
  - D werkt samen met de lokale bevolking.

- 1p 32 Wat is het doel van de stichting Damphus in Mongolië?
De stichting wil
- A dat lokale tandartsen de mondzorg gaan verlenen.
  - B dat scholen lessen in tandenpoetsen gaan geven.
  - C kinderen voorlichting geven over gezonder leven.
  - D scholen ondersteunen bij lessen over hygiëne.
- 1p 33 Joost van Vlijmen werkt in Nederland en Mongolië.
→ Welke werkwijze past bij Mongolië en welke werkwijze past bij Nederland?
Zet in de uitwerkbijlage achter elke werkwijze een kruisje bij het juiste antwoord.
- 1p 34 In alinea 8 staat dat Joost van Vlijmen de wereld een beetje beter wil maken.
→ Welke **twee** situaties hebben hetzelfde doel als het werk van Joost, namelijk de wereld een beetje beter maken?
Kruis in de uitwerkbijlage de twee juiste situaties aan.
- 1p 35 Wat is het deelonderwerp van alinea 8?
- A Deense tandarts
  - B goede behandeling
  - C reizen
  - D wereldverbeteraar
- 1p 36 Wat is de hoofdgedachte van de tekst “Kiezen trekken in afgelegen gebieden”?
- A Iedereen moet een keer in zijn leven vrijwilligerswerk gaan doen in het buitenland.
  - B In minder ontwikkelde gebieden ontbreekt vaak vakkundige basisgezondheidszorg.
  - C Mongolië is een prachtig, ruig land dat zeer geschikt is als reisbestemming.
  - D Nomaden in Mongolië leven een zwervend bestaan dat niet gemakkelijk is.

1p 37 Welk plaatje past het best bij deze tekst?

A

B

C

D

- 1p 38 Maak van de volgende zinnen een goedlopende samenvatting.
→ Zet in de uitwerkbijlage de nummers van de zinnen in de juiste volgorde, zodat ze een samenhangend geheel vormen.
- 1 Er is nauwelijks elektriciteit.
  - 2 Joost van Vlijmen is een tandarts uit Nijmegen en hij heeft de stichting Damphus opgericht.
  - 3 Ook het wegennet van Mongolië is onduidelijk.
  - 4 Op die manier draagt Joost van Vlijmen bij aan het verbeteren van tandzorg over de hele wereld.
  - 5 Ondanks al deze problemen werkt stichting Damphus samen met de lokale bevolking.
  - 6 Stichting Damphus zet zich in voor het bieden van tandzorg in afgelegen gebieden.
  - 7 Wat het werken in afgelegen gebieden zoals in Mongolië zo lastig maakt, is het volgende.
- 1p 39 Tandarts Joost van Vlijmen zoekt een bedrijf dat het werk van zijn stichting wil sponsoren. Hij is op zoek naar een bedrijf dat past bij zijn werkwijze.
Welk bedrijf kan hij het best benaderen?
een bedrijf dat
- A duurzame ontwikkelingen ondersteunt
  - B goedkope verre vluchten aanbiedt
  - C met weinig materiaal tandzorg kan bieden
  - D digitale toepassingen ontwikkelt voor tandheelkunde

Situatiebeschrijving

In de tekst 'Kiezen trekken in afgelegen gebieden' heb je gelezen over het vrijwilligerswerk van een Nederlandse tandarts. Dit artikel inspireert je en maakt je enthousiast over vrijwilligerswerk. Je hebt het hierover met je vrienden en het blijkt dat meerdere klasgenoten belangstelling hebben voor vrijwilligerswerk. Je weet echter nog niet hoe je het vinden van een vrijwilligerswerkplek moet aanpakken.

Toevallig geeft jullie docent maatschappijleer aan dat jullie binnenkort lessen rondom het thema 'werk en maatschappij' krijgen. Hij wil graag gastdocenten uitnodigen. Dit thema herinnert jou direct aan het zoeken naar vrijwilligerswerk. In de klas vertel je over het werk van tandarts Joost van Vlijmen. Jullie docent vindt dit mooi passen bij het thema. Jij hebt al belangstelling om vrijwilligerswerk te gaan doen en daarom bied je aan om contact op te nemen met de tandarts om hem uit te nodigen op school.

Namens de klas schrijf jij de e-mail aan Joost van Vlijmen. In je e-mail stel je jezelf voor en je vertelt dat jij het artikel 'Kiezen trekken in afgelegen gebieden' hebt gelezen. Ook schrijf je dat bij maatschappijleer het thema 'werk en maatschappij' centraal staat. Je vertelt dat je docent op zoek is naar een gastdocent die iets over zijn werk wil vertellen. Je vraagt of hij op jullie school een gastles wil geven over zijn werk als tandarts en vrijwilliger.

Je geeft aan dat je van plan bent om vrijwilligerswerk te gaan doen. Je vertelt waarom jij geschikt bent als vrijwilliger en wat je leuk lijkt aan vrijwilligerswerk. Vertel ook wat je moeilijk lijkt aan vrijwilligerswerk. Ten slotte vraag je om een snelle reactie.

13p **40 Opdracht**

Schrijf een zakelijke e-mail naar Joost van Vlijmen. Een aantal gegevens is al ingevuld. Vermeld het onderwerp van je e-mail in de onderwerpregel. Gebruik voor je e-mail de gegevens uit de situatiebeschrijving en eventueel de tekst: 'Kiezen trekken in afgelegen gebieden'. Gegevens die niet in de opdracht staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in je zakelijke e-mail aandacht aan de volgende punten:

- Stel jezelf voor.
- Vermeld dat je namens de klas de e-mail schrijft.
- Vertel dat je het artikel 'Kiezen trekken in afgelegen gebieden' hebt gelezen.
- Vermeld dat bij maatschappijleer het thema 'werk en maatschappij' centraal staat.
- Vertel dat je docent op zoek is naar een gastdocent.
- Vraag of Joost van Vlijmen op school een gastles over zijn werk wil verzorgen.
- Geef aan dat je van plan bent om vrijwilligerswerk te gaan doen.
- Leg uit waarom jij geschikt bent als vrijwilliger.
- Vertel wat je leuk lijkt aan vrijwilligerswerk.
- Vertel wat je moeilijk lijkt aan vrijwilligerswerk.
- Vraag om een snelle reactie.

Sluit je e-mail af met 'Met vriendelijke groet,' en je voor- en achternaam.

Let op: Zorg ervoor dat je tekst minimaal uit 100 woorden bestaat. Bij minder dan 100 woorden krijg je geen punten voor taalgebruik.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift.